(साहित्य कला र संस्कृति : सबैको साझा सम्पत्ति)

शब्दाङ्कुर

(साहित्यप्रधान मासिक)

पर्यटन कविता विशेष

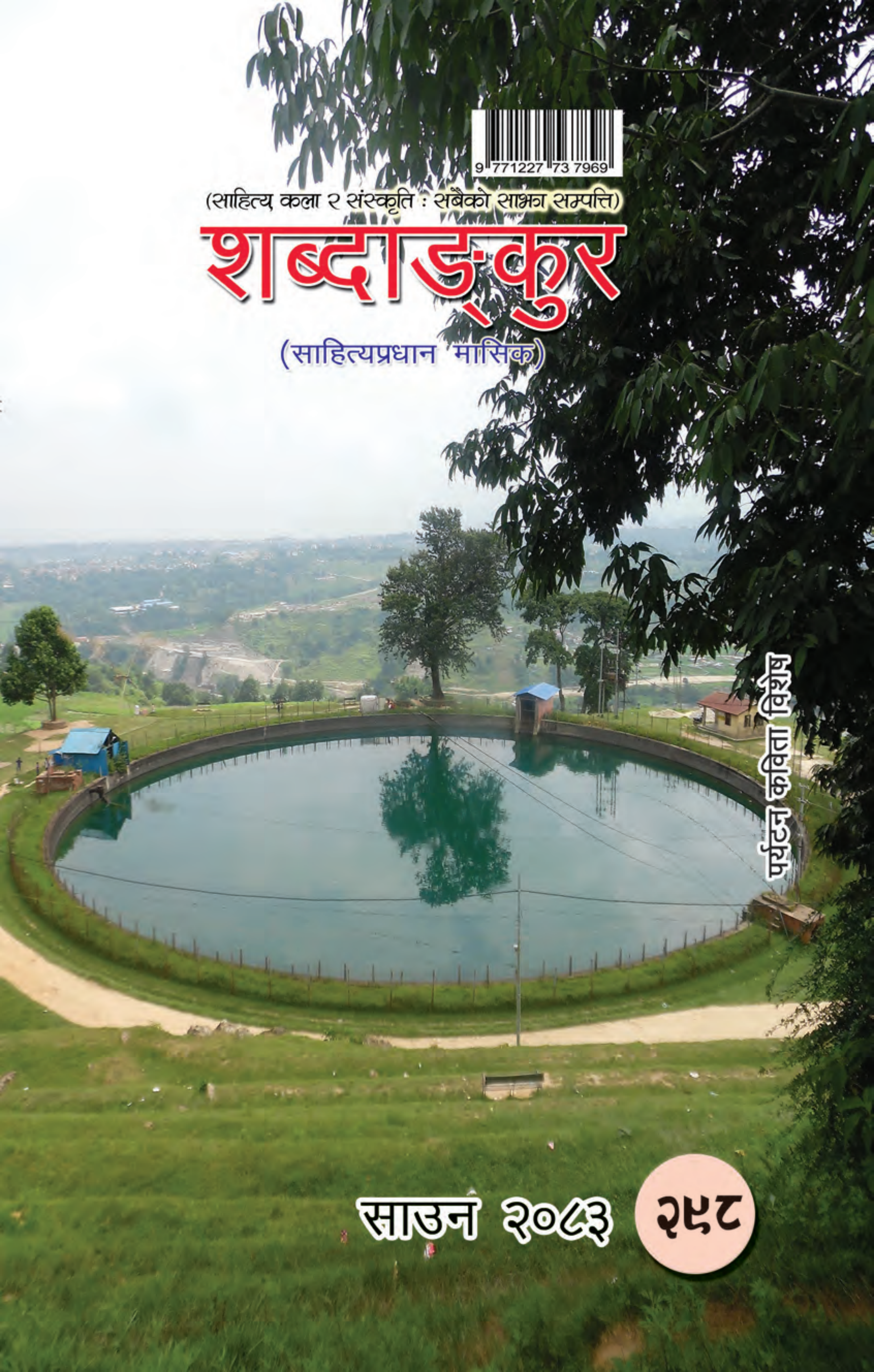

साउन २०८३

२९८

(साहित्य कला र संस्कृति : सबैको साझा सम्पत्ति)

शब्दाङ्कुर

(साहित्यप्रधान मासिक)

२०८३ साउन (Jul-Aug 2026)

वर्ष २५ अङ्क १० पूर्णाङ्क २९८ (Year 25 Issue 10 Total issue 298)

सल्लाहकार : प्रा.डा. गोविन्दराज भट्टराई र प्रा.डा. जीवेन्द्रदेव गिरी

प्रधान-सम्पादक	:	धीरकुमार श्रेष्ठ
सम्पादक	:	भोगेन्द्र लिङ्देन, गोविन्द घिमिरे, टेकेन्द्र चेम्जोङ र सागर फुयाँल
कला संयोजन	:	राजेश मानन्धर
व्यवस्थापन	:	तुलसीकुमार कन्दङ्वा
अतिथि सम्पादक	:	शेखरकुमार श्रेष्ठ
अङ्ग्रेजी अनुवाद	:	चन्द्रबहादुर लामा
वेबसाइट	:	https://sabdankur.com
		http://bit.ly/sabdankur
आवरण	:	चन्द्रज्योति जलविद्युत्को ऐतिहासिक पोखरी, फर्पिङ, काठमाडौँ
ISSN	:	2773-7969
तस्बिरहरू	:	दक्षिणकालीका पर्यटकीय स्थलहरू

पर्यटन कविता विशेष
(Tourism Poems Special)

मूल्य रु. २५/-

पत्रिकाको ठेगाना

sabdankur@gmail.com/sabdankur58@yahoo.com

काठमाडौँ, नेपाल मोबाइल नं. ९८४१-३६२०३२

वितरक : साहित्यिक पुस्तक पत्रपत्रिका सप्लायर्स, चावहिल, काठमाडौँ
०१-४४९७३५१/९८४१-१४४९६७/९८४९-७२९६७६

यस अङ्कभित्र (पर्यटन कविता विशेष)

चन्द्रबहादुर लामा २, दिव्य गिरी ४, महेश प्रसाईं ५, रमी प्रिया ६, कृष्ण कँडेल ७, विश्वनाथ वाग्ले ८, कृष्णकुमार श्रेष्ठ ९, राजाराम राउत १०, रामराजा के.सी. ११, शेखरकुमार श्रेष्ठ १२, सुशान्त केसी 'अभिशान्त' १३, गोविन्दबहादुर खड्का १४, पुष्कर खड्का १५, विजयकुमार महर्जन १६, श्रीरामसिंह बस्नेत १७, विनोद खत्री 'आकाश' १७, शेखर अर्याल १८, चन्द्रलाल तामाङ २०, रमेश बलामी २२, विश्व सिग्देल २४, धीरकुमार श्रेष्ठ २५

विद्युतीय प्रतिक्रिया

सम्पादकज्यू

यो (गत असार) अङ्क त गज्जबकै रहेछ । मलाई खबर गर्नु भएन, नत्र एउटा पर्यटन कविता मेरो तर्फबाट पनि आउँथ्यो । जे होस्, यसमा समाविष्ट रचनाकार र उहाँहरूका पर्यटन रचना (कविता) पढ्न पाउँदा धेरै मजा लाग्यो । नेपाली तथा अङ्ग्रेजी भाषामा हुनुले तपाईंहरूको टिमको सोच र मेहनतको विशेष कदर गर्नै पर्छ । विधान आचार्यको कविता गोराको हातमा परेमा कति धेरै सकारात्मक प्रभाव पर्ला, मेरो मन छोयो यसले ।

जहाँ पुगेनन् रवि, त्यहाँ पुगे कवि भनेको सच्चा उदाहरण यो विधान कविता हो । सांस्कृतिक सम्मान र सहिष्णुताको साह्रै राम्रो वकालत गर्नुभएको रहेछ विधान सरले । अरू पनि पढ्दै छु । हरेक कविता दिल छुने छन् । मन बहलाउने छन् । पर्यटनकर्मीका लागि त धेरै राम्रो खुराक र टोनिक बनेको छ । स्याबास एवम् बधाई मेरो हृदयदेखि नै ।

समग्रमा यो अङ्क पर्यटन विकासकर्मीका लागि अति धेरै उपयोगी छ, पर्यटन र साहित्यको अन्तर्सम्बन्ध बुझाउन यो एउटा गतिलो औजार बन्ने छ भन्नेमा म विश्वस्त छु । यस्तो गज्जबको काम त **शब्दाङ्कुर**ले नै पहिलोपल्ट गरेजस्तो लाग्यो । **नवकविता**ले धेरै वर्षअघि पोखरा पर्यटन कविता विशेषाङ्क निकालेको थियो । त्यसमा मैले 'अहा पोखरा' भनेर लेखेको थिएँ । करिब ३० वर्षअघिको त्यो याद आज **शब्दाङ्कुर**ले फेरि बौरायो ।

एउटा सुझाव, यसका केही प्रिन्ट कपी नेपाल पर्यटन बोर्डमा लगेर छोडिदिनुभयो भने यसको छवि र प्रभाव अझ बढ्ने छ । साहित्यकारहरूलाई पर्यटनकर्मीले अझ सहयोग गर्नुपर्छ, हौसला बढाउनुपर्छ भन्ने भावना जगाउन पनि यो अङ्क बोर्ड साथै पर्यटन मन्त्रालयसम्म पुग्नुपर्छ । अहिलेका पर्यटनमन्त्री पनि साहित्यकार नै भएकोले मन्त्रालयको ढोकाले शब्दाङ्कुर टिमलाई अझ उदार तरिकाले स्वागत गर्ने छ । लौ है, शुभकामना, फेरि पनि बधाई र साधुवाद ।

चेतनाथ हरित

कविता

पर्यटन

चन्द्रबहादुर लामा

नौलो जुत्ताको टाप, खैरो ढुङ्गेनी बाटो,
झोलामा खुम्चिएको एउटा रङ्गीन नक्सा ।
क्यामेराको सिसाको आँखाले नियाल्छ
शताब्दीयौँदेखि उभिएको देवमन्दिर,
जसको गर्व डलरको नोटमा साटिएर बग्छ ।
हिउँका अटल चुचुराहरू
मन्दिरको भित्तामा अडेसिएको एउटा रित्तो बोतल ।
समयको भग्नावशेषमा
क्षणिक पाइलाहरूको क्षणभङ्गुर हस्ताक्षर ।

हाम्रो अभिमत

पर्यटनका अनेक आयाम छन् । यो विश्वबाट निस्केर अन्तरिक्षसम्म पुगिसकेको स्थिति छ । यसका साथै निकट भविष्यमा त्यहाँबाट पनि बाहिर निस्केर छिमेकी ग्रहहरूसम्म पुग्ने तरखरमा लागिसकेको छ । यस अर्थमा पर्यटन आज केवल वैश्विक विषयमा सीमित रहेन । यसले नव नव उडान थालिसकेको छ । छिमेकी ग्रहसम्म पुग्ने सम्भावनालाई भविष्यका पुस्ताको काँधमा जिम्मा लाउँदै अहिलेका लागि अन्तर्राष्ट्रियदेखि स्थानीय स्तरसम्मको पर्यटन अस्तित्वमा छ । देश विदेशका पर्यटक स्वदेशमा भित्रिने र स्वदेशका पर्यटक देश विदेश जाने क्रम निरन्तर छ । अघिल्लो स्थिति निकै अघिदेखि हाम्रा लागि उपलब्ध थिए भने पछिल्लो स्थितिले पनि निकै चाँडो आफ्नो पखेटा फिँजाइसकेको छ । उसो त धर्म कमाउने नाममै भए पनि छिमेकी देशमा आउजाउ गर्ने परम्परा त निकै अघिदेखि बसिसकेकै हो । यो फरक विषय हो कि उति बेला धर्मका नाममा पर्यटनमा जाँदा कुम्लोकुटुरो बोकेर घरधन्सारको साँचो जिम्मा लगाएर जानुपर्थ्यो र जाने गरिन्थ्यो । यात्राको निश्चितताभन्दा अनिश्चितताकै कारण भए पनि सुरु भएका त्यस्ता चलनमा कुनै न कुनै रूपको पर्यटनको अस्तित्व पाउन सकिन्छ । अचेल त यो पूर्व अवस्थामा पनि १८० डिग्रीको परिवर्तन आएर धार्मिक पर्यटनको मेहेरो दुवैतर्फ चल्ने गरेको छ । अर्थात् छिमेकी देश जाने मात्र होइन छिमेकी देशबाट पनि उतिकै मात्रामा धार्मिक पर्यटनका लागि आउनेको लस्कर लामै देख्न पाइन्छ ।

आजभोलिको अवस्था फरक छ । राष्ट्रिय पर्यटनले पनि पूर्व मेचीदेखि पश्चिम महाकालीसम्म जरा फैलाइसकेको छ । जुन रूपमा भए पनि जस्तो रूपमा भए पनि आन्तरिक पर्यटनले दिन प्रतिदिन झाङ्गिने अवसर प्राप्त गर्दै छ । सानो भए पनि भौगोलिक विविधता यसको प्रमुख आकर्षण हो । खलखली पसिना आउने उत्तप्त गर्मीदेखि थरथर कम्पन पैदा गर्ने जाडो हुने भूगोलको दूरीलाई एकै घण्टाको हिँडाइमा पूरा गर्न सकिन्छ । यो यहाँको भूगोलको अनुपम देन हो । भूगोलसँगसँगै देखा पर्ने प्राकृतिक विविधता यहाँको अर्को आकर्षणको केन्द्र हो । स्थानिकदेखि प्रादेशिक रूपमा देखा पर्ने यस्ता प्राकृतिक विविधता कति त प्रकृति निर्मित नै छन् भने कति मानव निर्मित पनि छन् । दुवैले पर्यटकका आँखालाई लोभ्याएकै छन् ।

भूगोल र प्रकृतिसँगसँगै मानवीय रीतिथिति, भाषा, संस्कृति, इतिहास, चाडपर्व आदिमा पनि हाम्रामा पर्याप्त विविधता फेला पर्छन् । यी पनि पर्यटनका अर्का आकर्षणका विषय हुन् । यिनले पनि मानवीय चहलपहललाई कायम राख्नमा सहयोग गरेकै छन् । एउटाको सामान्य अर्काका लागि नौलो हुनु नै पर्यटनका लागि आवश्यक हुन्छ । यी र यस्ता विशेषता हाम्रामा पर्याप्त छन्/पाइन्छन् । विकाससँगसँगै आएको सहजताअगाडिको कुरो गर्ने हो भने कोसैपिच्छे यस्ता विविधता फेला पर्थे । अद्यापि यसका अवशेष त कतिपय फेला पर्छन् । केवल खोजिपस्न सक्नुपर्छ । सहज ढङ्गले अनुभूत गर्न सकिन्छ । यस्तै र यस्तै सम्पन्नताले भरिपूर्ण हाम्रा भूगोलमा पर्यटनले आफ्नो उडानलाई झन्भन्दा झन् फराकिलो पार्दै लगोस् भन्ने हेतुले सानै र साङ्केतिक रूपमा भए पनि पर्यटन कविता विशेषको दोस्रो अङ्क प्रस्तुत गरेका छौँ । एकैपटक उलटफेर र कायापलटको आकाङ्क्षी हुनुभन्दा पनि जसले जति जति सक्यो उसले त्यति त्यति नै गर्दै जाने हो भने पनि अनन्त सम्भावनाको विशाल घडा भरिँदै जानेमा अवश्य विश्वस्त हुन सकिन्छ ।

\- प्रधान सम्पादक

कविता

हिमालका शिखर

दिव्य गिरी

टल्किन्छन् सुनझैँ बिहानीपख हिमालका शिखर
झल्किन्छन् चाँदीझैँ दिनमा तिनै हिमालका लहर
नाच्छन् आई मयुर, डाँफे वनमा डुलेर चारैतिर
फुल्छन् गुराँस फूलहरू वनमा सौन्दर्य फैलाएर ।

गाउँछन् कोइली गीत वनमा वसन्त आयो भनी
छल्किन्छन् खुसीमा पर्यटकसँगै फेवा र रारा पनि
देखिन्छन् वनका पखेराहरूमा झर्दै गरेका छहरा
भेटिन्छन् भिरपाखाहरूमा उत्तिस र पहरा ।

म गाउँछु गीत सधैँ विजयको टेकेर सगरमाथा
म लाउँछु प्रीत मिलनको पढेर वीरका गाथा
आउँछन् पाहुनाहरू कति कति लिएर खुसी मन
गर्छन् स्वागत उनीहरूलाई गुराँस फुल्ने वन ।

बग्छन् कलकल मेची महाकाली यै धर्तीको छातीमा
झर्झर झर्छन् झर्नाहरू कति कति यै धर्तीको
काखमा
मेरो देश सानो छ तर विश्वमै प्रकृतिको सुन्दर धरा
यहीँ आएर नाच्दछन् स्वर्गका सारा तिनै अप्सरा ।

शब्दाङ्कुरका वितरक
साहित्यिक पुस्तक पत्रपत्रिका सप्लायर्स
चावहिल, काठमाडौँ,
फोन : ०१-४४९७३५१/९८४१-१४४९६७/९८४९-७२९६७६

इ–मेलमा प्रेम एपहरू

महेश प्रसाईं

कोमल औँलाहरूद्वारा सम्प्रेषित
ग्रासुलाको कलिलो मुन्टामा,
एक जोर जुरेलीले
गुँड लगाउने योजना
डिजिटल चेतका महामहिमहरूलाई
विश्वसनीय हुन थालेको
तरल सूचनामा
अहिले साइबर चुप छ,
डेस्कटप नखुलेर के हुन्छ,
सफ्टवयरभित्र च्याट हुने प्रेमपत्र
भनुँ भने
हाइस्पिड हार्ड डिस्क
अनकनाउँदो भाइरसले
ग्रसित बस्ला नबस्ला,
क्वाइन हालेर
ई–मेलहरू
वारपार क्युमा छन्,
अब त्यहाँ हत्केलाको ठेला
बेसरमले अनुमान गर्न सकिन्छ,
एसहर्स्ट !
तिमी कहाँ छौ
भेगन अझै
चिर प्रतीक्षामा छे ।

काठमाडौँमा शब्दाङ्कुर पाइने ठाउँ

अक्षरधाम प्रकाशन, बागबजार

सम्पर्क : ०१–५९२२७०७/९८६००५६०५२/९८५११५७१९३

akshardhamprakashan@gmail.com | akshardham.com.np

एकपल्ट जिउनुहोस्

रमी प्रिया

ठेलमठेल कुदिरहेका प्रतिस्पर्धाको विचारलाई
कुनाको दराजमा थन्क्याएर एकैछिन
एउटा नयकका सम्भावना सर्च गरौँ ।

मोबाइलको स्क्रिनबाट निकालेर आफूलाई
खुला आकाशमा
बादलका ससाना थुम्काहरूलाई स्क्रोल गरौँ ।
र यी सहर, यैँ यल ख्वप होस् वा
कुनै सुदूर गाउँ पुग्ने बाटोको बटन थिच्नुहोस् ।

यात्रामा -
चित्तभरि खचाखच भरिएको मेमोरी फाइल
टक्टकाउनुहोस् किनारमा
जहाँ बगिरहेको हुन्छ स्निग्ध नदी
अलिक पर हिमालहरू स्थिर होलान् -
मौनतामा डुब्नुहोस्
ताजा हुनुहोस् ।

प्रविधिको जन्जाल तोडेर
छोड्नुहोस् फुक्काफाल
प्रकृतिको काखमा आफूलाई
छेउका बुकी र सुनाखरी जस्तै मुस्कुराउनुहोस् ।

अलिकति अहम्लाई डिलिट गर्दै
अँगाल्नुहोस् बिल्कुल भिन्न संसारलाई
फर्किनुहोस् -
फरक सभ्यताको दुईचार क्लिक याद बोकेर
यान्त्रिक लयमा मिसिनुअघि
एकपल्ट मज्जाले जिउनुहोस् ।

कविता

जैतुनको रुख

कृष्ण कँडेल

एक हुल सुगाहरू
मोर्चा कसेर आए
मेरो बारीको रूखमा बसे
पाकेको जैतुनको फल चुमे
खुब चुमे प्रेमपूर्वक चुमे
एउटा हाँगाबाट अर्को हाँगामा
फुत्त फुत्त उफ्रिँदै जैतुन चुमे
कतै आफ्नो स्वाद फेला पारेनन्
कतै जिब्रोले स्वाद भेटेनन्
कोट्याउँदै झार्दै मात्र गरिरहे
तिनीहरूलाई कुनै डर थिएन
तिनीहरूलाई कुनै सन्ताप थिएन
रनवन घुमेर जीवन चलाउनेलाई
केको राप केको ताप ?

न घात न प्रतिघात,
प्रकृतिको एउटै साथ
मेरो बारीको पुरानो जैतुनको रूख
चराहरूको परेडमा कुनै गुनासो गर्दैन
आमा न हो सहन्छे, जाइ लाग्दिन
आमा न हो कमिलाले टोके पनि सहन्छे
मान्छेले लुछलाछ पार्दा पनि
बन्चरो उध्याउँदै गर्दन ताके पनि
एकान्तमा खुसीको आँसु झार्दी हो
हाँसेर बसे प्रश्न गर्दिन
हो, आमाहरू प्रश्न गर्न मन पराउँदैनन्
आफ्नै सन्तानलाई के प्रश्न गर्नु र ?

तिमीलाई जन्माउने आमा र
जैतुनलाई जन्माउने आमा
एउटै ईश्वरका सन्तान
एउटै प्रकृतिका वरदान ।

कविता

पर्यटन

चिन्छन् देश सहर भनी जगत्भर मन्दिरहरूको यहाँ
दशमध्ये पर्ने ती आठ चुलीहरू ग्वैका लायक यहाँ
कलकल गरी बग्दछन् नदीहरू पग्लेर हिउँ नै पनि
यसकारण चिनियो त विश्वभरिमा जलस्रोतको धनी

लुम्बिनी र जनकपुर सहर छन् देशका ठुला गौरव
बौद्ध, पशुपति, कृष्ण मन्दिरहरू लिने छन् शोभा जब
मुक्तिनाथ, पोखरा र ताल अरू पनि घुम्नै लायक छन् कति
स्वर्गद्वारी र पाथीभरा पुगेपछि आनन्दै हुन्छ अति

संसारभर नहुने वनस्पतिहरू पाइन्छ यै देशमा
यार्सा, लप्सी र काँडेभ्याकुरहरू नमुना बनेका यहाँ
जङ्गलमा छ अनेक जडीबुटीहरू छैनन् ती विश्वभरि
खोजे मिल्दछ अमृतै पनि यहाँ विज्ञले चिनेदेखि ।

हावापानी विविध छ देशैभरिमा छैनन् कतै विश्वमा
ठाउँपिच्छे फरक छ संस्कृति पनि बुझ्नै कठिन छ यहाँ
महिनौँसम्म मनाइने जति पनि जात्रा र पर्वहरू
संस्कृति यै बुझम् भनी ती भित्रिने लाखौँ पर्यटकहरू

स्थल छन् अनेकन् ती सुन्दर यहाँ नामै बताऊँ कति
मन लोभिने कति ठाउँहरू छन् जहाँ पुगौँ तापनि
वर्णन गर्न सकिन्न देशभरिको यस्ता कति छन् कति
महिनौँभर पनि बुझ्न कम हुने यहाँ ठाउँ कति छन् कति

यसै कारण पर्यटनस्थल भनी प्रचार सबैले गरौँ
नमुना देश भनी सबै जन यहाँ गर्व यसैमा गरौँ ।

विश्वनाथ वाग्ले
(ग्वालदह, दक्षिणकाली)

कविता

म, तिमी अनि ऊ

कृष्णकुमार श्रेष्ठ
(बाँसबारी, दक्षिणकाली)

हरियो मरुभूमिमा बसेर
बाँच्नसम्म पनि नसक्ने भएपछि
म, तिमी अनि ऊ
वैदेशिक पर्यटक हुन बाध्य भएका हौँ ।

हरियो वन नेपालको धन साँच्चै उखान
मात्रै रहेछ
प्रमाण पुष्टि भइसकेको छ ।
वातावरण, स्वच्छ अनि स्वस्थ
ऐन, कानुन र सिद्धान्तका ठेली मात्र भव्य
पर्यटन र पर्यटकको व्यवस्थापन
यी कुनै कतै काम नलाग्ने
पातपतिङ्गर र ठुटाहरूले भन्दा
पाइताला पोल्ने बालुवामा बनेका
गगनचुम्बीहरूले
गर्न सक्ने रहेछन् ।
हो, त्यसैले
म, तिमी अनि ऊ
वैदेशिक पर्यटक हुन बाध्य भएका हौँ ।

हिमाल, पहाड, तराई कोही छैन पराइ
तर, आफ्ना पनि त कोही छैन यहाँ
आमासँग बाबा छैनन्, बाबासँग आमा
जोईसँग पोइ छैनन्, पोइसँग जोई
छन् त केवल कार्यकर्ता
छन् त केवल नेता
जनतालाई के चाहिन्छ कसलाई यहाँ के थाहा ?
यहाँ,
जल, जङ्गल र जमिनले मात्र
पर्यटक र पर्यटनको व्यवस्थापन
कदापि हुने छैन
आकाश र पातालको गफ हाँक्दैमा
विकास हुने छैन
नेपाल र नेपालीको आकर्षणबिना
कुनै निकास हुने छैन ।
हो, त्यसैले
हरियो मरुभूमिमा बसेर
बाँच्नसम्म पनि नसक्ने भएपछि
म, तिमी अनि ऊ
वैदेशिक पर्यटक हुन बाध्य भएका हौँ ।

डिब्बा छुटेको रेल

राजाराम राउत
(महालक्ष्मी, ललितपुर)

मैले चढेको रेल
म गन्तव्यमा पुग्न नपाउँदै
डिब्बा छुट्यो
विदेशको यात्रा
न भाषा बुझ्छु न ठाउँ नै थाहा छ
गालामा दुवै हात लगाउनुसिवाय
आखिर के पो गर्न सक्छु र ?

निकै प्रयत्नपछि
अर्को एउटा रेल आयो
ड्राइभरले हेल्परलाई
डिब्बा जोड्न अह्रायो
उसले सुनेको नसुन्यै गऱ्यो
'डिब्बा जोड भन्या सुनिनस् ?'
ड्राइभरले हेल्परलाई हप्कायो
हेल्पर आएर डिब्बा जोड्यो
आखिर ढिलै भए पनि म स्टेसनमा पुगेँ ।

उसको धर्म हो वा कर्तव्य पूरा गऱ्यो
त्यो म जान्दिनँ
के म यसलाई भगवान् भरोसा मानौँ ?
रक्सौल पुगेपछि अगाडिको ड्राइभरले
ए ! तपाईं आइपुग्नुभयो भनी प्रश्न गऱ्यो
अँ, म आएँ भनेँ
डिब्बाबाट ओर्लेपछि सहयोगी चालकलाई
धन्यवाद टक्र्याएँ
उसले पनि पूर्ण सूचकमा मुन्टो हल्लायो
बस ! म आफ्नो गन्तव्यतर्फ लागेँ ।

सहयोगी मनहरूमा
भाषा बेग्लै भए पनि दाता एउटै हुन्छन्
धर्म फरक रहे पनि तीर्थ एकै देखिन्छन्
कोही अल्लाह पुकार्छन्
कोही जय मसी गाउँछन्
हिन्दु धर्मको संस्कार
दश औँला जोडी चढाउँछौँ
बितेको इतिहासलाई
धानचामलसरि केलाउँछौँ
त्यसैले त हामी नेपाली हौँ ।

कविता

मेरो जन्म

रामराजा के.सी.
(सोखेल, दक्षिणकाली)

घडीमा ठिक नौ बज्दा
समय स्वयं
इतिहासको श्लोक कोर्दै थियो
बाजा, झिलिमिली र हाँसोको कोलाहलबिच
म भने
पल्लो घरको ढिकीमा
माटो र पसिनाको आदिम काखमा
पहिलो पटक रोएँ ।

जहाँ शिखरहरू ऐतिहासिक गाथा बनेर
उभिन्छन्
पानीले उज्यालो मात्र नभएर
चेतनाको धड्कन जन्माउँछ
पावरहाउसको मुटुबाट
नेपालको पहिलो प्रकाश
देशभरि प्रवाहित भयो
यहाँ इतिहास लेखिँदैन
यहाँ इतिहासले सास फेर्छ
म पनि त्यही उज्यालोको सन्तान
अँध्यारो चिरेर
प्रकाशतर्फ अग्रसर यात्री
टर्बाइनझैँ
सङ्घर्ष घुमाउँदै
जीवनलाई ऊर्जामा रूपान्तरण गर्ने स्वप्न
बोकेर
स्वर्ग खोज्दै
कतै भौँतारिनु छैन अब
किनकि यो माटो नै स्वर्ग हो ।
यहाँ जन्मिनु सौभाग्य
बाँच्नु साधना
र मर्नु फर्पिङको नाममा
चिरस्थायी हुनु हो ।

नेपाल
जहाँ हिमालले मुस्कान जन्माउँछ,
र, नदीहरूले मयल पखाल्छ
यहाँ रमाउँदा मात्र होइन,
हराउँदा पनि आफैलाई भेटाइन्छ ।

मेरो जन्म
म जन्मिएको त्यो दिन
मङ्सिरको अन्तिम साताको
कम्पन बोकेको निस्तब्ध चिसो रात ।

कविता

पर्यटन समृद्धि

शेखरकुमार श्रेष्ठ
(दक्षिणकाली)

पर्यटन समृद्धि आर्थिक वृद्धि
नारा लागिरहेको थियो
ऊ भने छिनोले ट्वाक्ट्वाक
ढुङ्गामा हिर्काउँदै थियो

'पर्यटक भित्र्याउन सडक चाहिन्छ
सडकले गाडी माग्छ
टावर चाहिन्छ
भिउ हेर्छन्
मानिस आउँछन्
होटल चल्छ
काम पाइन्छ'
जोरजुलुम भाषण चल्यो
प्याटाटा प्याटाटा ताली बज्यो
उसले भिडतिर हेर्‍यो
भाषकलाई चिनेन
उसले ढुङ्गामा छिनो लायो
भाषक बोल्दै थियो
'नगरमा सालिक ठड्याउनुपर्छ'
उसले शिर कुँद्यो
ऊ मुस्कुरायो
भाषकले अझ बोल्यो
'स्थानीय सिप प्रवर्धन गर्नुपर्छ
जग्गा बाँझो राख्न पाइँदैन
घर बनाउनुपर्छ
पहाड जोड्ने पुल बनाउनुपर्छ'
उसको छिनो फेरि नाच्यो
ऊ खितिति हाँस्यो
भाषक भन्दै थियो
'अर्थ आर्जनको अभियान
पर्यटन हाम्रो स्वाभिमान'
सबैले फेरि ताली ठटाए
उसले मूर्तिमा आकृति हेर्‍यो
'मेरै अनुहारमा बनेछ
श्रम खेर गयो'
उसले मूर्ति माटोभित्र गाड्यो
अरू ताली पिट्दै थिए
ऊ गाडेको मूर्तिमाथि ढल्यो
केही दिन/महिना/वर्षपछि
ऊ मरेकै ठाउँको समाचार बन्यो
समाधिस्थल
पर्यटकीय गन्तव्य बन्यो ।

कविता

पर्यटन

सुशान्त केसी 'अभिशान्त'
(दक्षिणकाली २)

श्रीअन्तु डाँडाको टुप्पोमा उभिएर
एकै छिन निरीक्षण गरी हेरेँ
दूर क्षितिजबाट
उदाउँदै गरेको रविको मनोरम दृश्य
बिर्सिएर एक छिन
आफ्नै अस्ताउँदै गरेको जिन्दगी !

रातभर हिउँको च्यादर ओढेर निदाएको
कञ्चनजङ्घा पनि
बिहानपख शिर ठाडो पार्दै
बिहानीको झुल्के घाम ताप्छ र
पहेँलो हाँसो हाँस्छ
उति बेला मन पर्यटक भई
त्यै स्वर्णिम हाँसोमा डुबुल्की मार्छ
त्यति बेला लाग्छ सायद
जिन्दगीको गतिशीलता नै हो पर्यटन !

जब मनभित्र वेदना जमेर दह बन्छ
र परावर्तित हुन्छ
छाडिजाने प्रियसीको
सङ्लो आकृति आँखाकोनानी भरि
जसरी
फेवातालको आँगनमा
माछापुच्छ्रे दिनभर डुबुल्की मार्छ
उसै बतासको सुस्त सुस्त बहावमा
उठेको लहरमा
धूमिल धूमिल हुँदै जान्छ
माछापुच्छ्रेको सङ्लो आकृति

र फेरि एकाबिहानै तालबाराहीको
आँगनमा मुस्कुराउँछ
माछापुच्छ्रेको छाया
मनको आँगनमा मुस्कुराएझैँ
जिन्दगीको नवीन रहर !
लाग्छ !
सुख र दुःखको गतिशीलता हो पर्यटन

कतिपटक पुगेँ हुलाँ
खै केबाट मुक्त हुन
मुक्तिनाथ !
जहाँ पोखिएको थियो रे
एक थोपा अमृत !
हिउँले खाएको मरुस्थलबिच
खै कसरी बाँचिरहेछ
हरियोपन !

शालिग्राम पखाल्दै
बगिरहेको कालीगण्डकीको
कागबेनीको दोभानमा
मान्छे तर्पण दिइरहेछन्
मृतात्माको मुक्तिका लागि
खोइ कुन विश्वास बाँचिरहेछ
मान्छेको अन्तस्करणबिच
कुन आस्थाको दियो
बलिरहेछ अजर !
लाग्छ ! आस्थावान् मानिसहरूको
गतिशीलता नै हो पर्यटन !

कविता

पर्यटक हाम्रा पाहुना हुन्

गोविन्दबहादुर खड्का
(लामाटार, ललितपुर)

हराभरा सुन्दर शान्त स्वर्गजस्तो ठाउँ
विश्वभरि प्रख्यात छ नेपालको नाउँ
विश्वको सर्वोच्च शिखर हाम्रै देशमा पर्छ
त्यसैले त नेपालको इज्जत सबले गर्छ

चाँदीजस्ता टल्किएका अनगिन्ती हिमाल
मठमन्दिरले भरिएको धार्मिक स्थल नेपाल
कलात्मक चैत्य, देवल, धारा, पौवापाटी
पर्यटक भित्र्याउन सके देश पुग्छ माथि ।

चर्चित चर्चित नदी ताल अनगिन्ती झरना
मृग, मयूर वनमा नाच्छन् चर्छन् अनि अरना
हिमालमा डाँफे नाच्छन् राष्ट्रिय पक्षी हाम्रै
वनपाखामा लालीगुराँसले देश सधैं राम्रै ।

केही कुरामा कमी छैन नेपालभरि पूर्ण
उचाइको हिमाल छ हाम्रै अन्नपूर्ण
विश्व प्रख्यात हुँदा पनि पर्यटकमा कमी
के कुरामा कमी भयो पत्ता लगाऔं हामी ।

दुबिधा बढी सुविधा कम जहाज भाडा चर्को
ठाउँ ठाउँमा पर्यटकलाई गर्छन् झर्कोफर्को
पछि लागि दुःख दिन्छन् कतिपय ठाउँमा
नचाहिंदा झन्झट दिन्छन् घुमाउने नाउँमा ।

पथप्रदर्शक, सडक, होटल सुविधाको कमी
केही दिन बस्दा पनि बस्छन् गमी गमी
ठाउँ ठाउँमा होटल लज होमस्टे खोलुन्
जहाँ गए 'नि सुविधाले पर्यटक भुलुन्

व्यवहारमा सुधार ल्याउन नकारात्मक छोडौं
पर्यटकलाई स्वागत गर्दै हात हामीले जोडौं
फाइदा पनि लिन सकौं विकृति नि रोकौं
उत्कृष्ट ठाउँ ठाउँमा घुमाएर देखाऔं

होटल लज राम्रो चल्छ कामदारलाई काम
विदेशी मुद्रा वृद्धि हुन्छ चल्छ देशको नाम
पर्यटकहरू पाहुना हुन् पाहुनालाई मानौं
सुविधा दिई खुसी पारी पर्यटकलाई तानौं ।

कविता

मेरो बाँसबारी

पुष्कर खड्का
(दक्षिणकाली, बाँसबारी)

देशकै ठुलो राष्ट्रिय झन्डा बनेर
आकाशको शिर छुन
राष्ट्रप्रेमको गर्जन बोकेर
डाँडामाथि इतिहास ठड्याउँदै
१०८ फिटे त्रिशूल उभिएको छ ।

आस्थाको अमिट पहिचान
श्रद्धा, शक्ति र विश्वास बोकेर
अमर प्रमाण बनेर उभिएको छ
लालीगुराँस फुल्ने गाउँ
सधैँ वसन्त बोके झैँ लाग्छ
फुल्चोकीकाट झुल्केको पहिलो घामसँगै
आँखा जुधाएर बसेको छ
सल्लाको सुस्केरा हरेक बिहान
शान्तिको धुन बोकी सुसाउँछ
थाकेका मन र आत्मालाई
हलुका बनाएर मुस्काउँछ
सात मूल पानीको स्वच्छ मुहान
प्रकृतिको अनुपम वरदान
शीतल छन् धाराबाट झरेका पानी
पिउँदा सबै थकान बिर्साउँछ ।

रामसीताको मन्दिरले मर्यादा बोकेको छ
नागेश्वरले संस्कृतिको आस्था बोकेको छ
ढुङ्गा ढुङ्गामा देवत्व झल्केको छ
एकै छिनको बसाइमा मन मौन भइदिन्छ
एसियाकै दोस्रो जलविद्युत् गृह
परिश्रम र प्रगति बोकेर बाँचेको छ
प्रकृति र विकास हातेमालो गरेर
अनुपम उदाहरण बनेको छ
धर्म, प्रकृति र राष्ट्रगाथालाई
एकै स्वरमा गुन्जाएर
दक्षिणकालीको सान बनेर
उज्यालो पर्यटनको गन्तव्य बनी
हात्तीवन उठाएर मेरो बाँसबारी
सबैको दृश्यमा विराजमान छ ।

कविता

स्वागत गरौँ देशमै

विजयकुमार महर्जन

कतारको अल-खोरको रापमा बसेर
साउदीको अल-कासिमको ताप सहँदै,
श्रमवेदनासँगै
थकित...
गलित...
पसिनाले भिजेको मन बोकेर
मकालु र मनास्लुको
चिसो स्पन्दन सम्झिँदै,
प्रियजनका सुमधुर स्पर्श
कल्पनामा अनुभूत गर्दै
भाव स्खलित पार्दै
मनमा अनेकन् सपना बोकी
नचाहँदानचाहँदै पनि
विदेशमा बस्न बाध्य
नव युवाहरूलाई
अब स्वागत गर्नु छ, देशमै ।
भादगाउँको भादगाउँले टोपी
फर्पिङको रसिलो नासपाती
घान्द्रुकको गुन्द्रुक
मलेखुको स्वादिलो माछा
आन्तरिक र बाह्य पर्यटक
प्रवर्धन गर्नु छ अब देशमै ।

निराशालाई आशामा बदली
नयाँ ज्योति बाल्दै
भत्किएका, भौँतारिएका
संस्कृति र संस्कार
बिर्सिंदै गएका मूल्यहरूलाई
पुनः जगाउँदै–
सबैलाई देखाउनु छ
एउटा नयाँ
समुज्ज्वल भविष्य
उनीहरू नआएका हुन सक्छन्
शान्ति भन्दै बितेका
आतङ्क, युद्ध र हत्याहरू देखेर
अपहरण, क्रान्ति र बलात्कारका
डरलाग्दा वर्षहरूले तर्साएर
तर अझै पनि
देशलाई सुन्दर
सुशान्त र सुकोमल समृद्ध बनाउने
काँडाहरू पन्छाउँदै
सिलु, घाटु र वसन्तको लयमा
सँगै गाउनुपर्छ
कौडा, रोधी र साकेलामा सँगै नाच्नुपर्छ
अब फेरि एकपटक
सबैलाई हामीले
स्वागत गर्नु छ
देशमै ।

कविता

चाहना छ मेरो

चाहना छ मेरो, एउटा यस्तो नीति बनोस्
विद्यार्थी जीवनमै हरेकले
आफ्नो देशको भूगोल चिनिसकुन्
आफ्नो इतिहासको गौरव बुझिसकुन्,

एउटा यस्तो संस्कृति बनोस्
हातगोडाले लौरो खोज्नुभन्दा पहिले नै
आफ्नो देशका सबै प्रसिद्ध देवस्थल पुगेर
सबैले अलौकिक शान्तिको अनुभव गर्न सकुन्,

चाहना छ मेरो, अनेकतामा एकता
सबै ल्होसारको सार बनोस्
कङ्क्रिटको जङ्गलभित्र बसेर
हरियालीको कविता लेख्नु नपरोस्,

हिमाल कालो भएको देख्न नपरोस्
माटो बाँझो भएको सुन्नु नपरोस्
पाहुनालाई देवता मान्ने हाम्रो धर्म
आफ्नै देवता लुटिएको समाचार पढ्न नपरोस् ।

श्रीरामसिंह बस्नेत

कविता

प्रकृति

इन्द्रेणीको सातै रङ देखेर को हुँदैन र यहाँ दङ्ग
जहाँ जाऊँ स्वर्गसरि ठाउँ मनमा हुन्छ छुट्टै उमङ्ग

सेतो हिमाल हरियाली पहाड तराई छ समथल
कठ्याङ्ग्रिँदो जाडो मौसम कतै छ पसिना खलखल

लालीगुराँस फूल फुल्छन् वनभरि ढकमक्क भएर
डाँफे मुनाल मयूर नाच्छन् घरिघरि निर्धक्क भएर

देवीदेवताको पुण्य जन्मभूमि हो हाम्रो देश नेपाल
वसन्त ऋतुसँगै बदलिन्छ सधैँ नै हाम्रो नयाँ साल

विभिन्न वेशभूषा छ विभिन्न भाषा धर्म अनि संस्कृति
सुन्दर शान्त मनमोहक छ आहा ! कति राम्रो प्रकृति !

विनोद खत्री 'आकाश'

कविता

सान आफ्नै

हिरामोती बिछ्याउने
छ हिमाली सान हाम्रो
मुस्कुराउँछ बिहानी झुल्कासँगै
यहाँ त हरपल बादलसँग
कुरा गर्छ सगरमाथाले
सूर्यको पहिलो किरण
लाङ्टाङको हिउँमा टल्कँदा
कता कता हृदय स्पन्दनबाटै
यात्रीको आँखामा सपना पलाउँछ ।

नागबेली पहाडका बाटाहरू
खोज्नुपर्दैन कतै
हराभर वनकुञ्जमा
भेटिन्छन् बाटोमै जुरमुराएर
गुराँसे रातो हाँसो,
जडीबुटीका सुगन्धले
मृगशावक रमाउँछन्
झरनाको अविरल गीतसँगै
यहाँका आँगन आँगन चहार्दा
फैलिएको ढिँडोको बास्नाले
परदेशी पनि आफ्नै बन्छन् ।

सुनचाँदी बनेर तराई
लमतन्न तुल्याउँदै नदनदीले
शान्तिको ध्वनि फैलाउँदै
लुम्बिनी बनाउँछ मनलाई हलुका
रानीमहल, रिडी, रेसुङ्गा र स्वर्गद्वारीसँग
लगाउँदै अजङ्ग मितेरी
कालीगण्डकी आगन्तुक लोभ्याउँछ ।

शेखर अर्याल
(कीर्तिपुर, काठमाडौँ)

विविधतामा जैविक विविधता
जुरमुराउँदै पर्यटनमा
समृद्धि चाहन्छ अर्थले
माछापुच्छ्रे छायामा
फेवा कम्मर मर्काई मर्काई
चाहन्छ सेतीसँग नचाउन पर्यटक
गाँस्दै साइनो विश्वमान चित्रमा
हेर्दै अन्नपूर्ण आकाश रमाउँछ ।

पशुपति कलामा
स्वयम्भूको आँखा
बगाई विन्दुमा सिन्धु
चाँगुनारायण भलाकुसारी गर्छ
ठमेलका गल्लीमा

भाषा फरक भए पनि
मुस्कान एउटै
देश हिमाली हाम्रो
तर होला नक्सामा सानो
संस्कृतिको आकाश विशाल छ ।

व्यापार मात्र होइन पर्यटन यहाँ
यहाँ आत्मीयता छ
जहाँ पाहुना देवता छन्,
आत्मसम्मान छ उनको
खुला दिलको घरमा
अध्ययन गरी भर्न भकारी
खुला छ संसारका मनुष्य रमाउन
आत्मसम्मानको शिखरमा ।

हार्दिक समवेदना एवम् श्रद्धाञ्जली

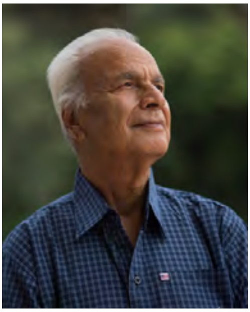

अग्रज साहित्यिक पत्रकार एवम् अभिव्यक्ति द्वैमासिकका संस्थापक नगेन्द्रराज शर्माको असामयिक निधन भएकोमा शोक सन्तप्त परिवार जनमा हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दै स्वर्गीय आत्माको चिर शान्तिको कामनासहित हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौँ ।

शब्दाङ्कुर परिवार

कविता

पर्यटन विकास समृद्धिको आधार...

चन्द्रलाल तामाङ
(सतीखेल, दक्षिणकाली)

सृष्टिको अनुपम क्यानभासमा
ईश्वरले आफै ब्रस चलाएझैँ
हिमाल, पहाड र तराई
मुस्कुराएर बसेको छ
प्रकृतिको सुगन्ध बोकेको हावाले
मेरो छातीभित्र राष्ट्रप्रेम भर्छ
प्रकृतिको नीरव सङ्गीतमा
राष्ट्रको आत्मा बोल्छ,
'मलाई चिनाऊ, मलाई जोगाऊ ।'

बिहानीको सुनौलो घामले
हिमशिखरको निधार छोएपछि
नदीले सभ्यताको गीत बगाउँछ
वनले संस्कृतिको सुगन्ध छर्छ
र मेरो देश, सुन्दर युवतीले झैँ
आफ्नो शृङ्गारिक वदन नियाल्न
संसारलाई निम्तो दिन आतुर छ ।

यो तपोवन हो
यो ज्ञानको उज्यालो भूमि हो
जहाँ शान्तिका दीप बुद्धले बालिदिए
जहाँ वीरताको इतिहास
ढुङ्गामा लेखिए
यस भूमिमा जन्मन पाउनु
मेरो सौभाग्य हो
गर्वका साथ
मेरो पहिचान ठान्छु ।

कहाँ छ स्वर्ग अरू ?
जहाँ मेरो नेपाल उभिएको छ
कहाँ भेटिन्छ यस्तो अनुपम सौन्दर्य ?
जहाँ प्रकृति र मानवता
एकै स्वरमा गीत गाउँछन्
सगरमाथा विश्वको शिर हो
मेरो देशको गौरव
यसैले नेपाल संसारको सम्मानमा
अमिट नाम हो ।
केवल सुन्दरता मात्रै
समृद्धिको आधार हुँदैन
यदि हामीले आफ्नै भूमि
चिन्न सकेका छैनौँ भने
मेरो देशलाई संसारकी
राम्री भन्न सकेका छैनौँ भने ।

पर्यटन केवल यात्राको कथा होइन
यो राष्ट्रनिर्माणको अभियान हो
यो संस्कृतिको संरक्षण हो
यो रोजगारीको सृजना हो
जनताको चेतनामा
देशप्रेमको उज्यालो चाहिन्छ
राजनीतिक दलको नीतिमा
दूरदृष्टिको साहस चाहिन्छ
समाजको व्यवहारमा
एकताको अनुशासन चाहिन्छ
र, राष्ट्रको यात्रामा
पर्यटन विकासको
दृढ सङ्कल्प चाहिन्छ
अनि हुन्छ पर्यटन विकास
अनि बन्छ देश ।

हामीले सजाउनुपर्छ
हाम्रा गाउँहरू
जोगाउनुपर्छ
हाम्रा वन र नदीहरू
बोल्नुपर्छ
हाम्रो भाषा र इतिहास
र देखाउनुपर्छ
हाम्रो सभ्यताको अनुहार ।

पर्यटन भनेको
व्यापारको अङ्कगणित मात्र होइन
यो राष्ट्रप्रेमको काव्य हो
यो समृद्धिको दर्शन हो
यो पुस्तौँपुस्ताको
साझा उत्तरदायित्व हो ।

त्यसैले म भन्छु
आऊ
हाम्रो भूमिलाई
सभ्यताको पाठशाला बनाऔँ
हाम्रो संस्कृतिलाई
हाम्रो पहिचान बनाऔँ,
विश्वको मानचित्रमा कोरिएका
नेपाल हेर्न
जो कोही लालायित बनोस् ।

हामी आफै बनौँ
हाम्रो आफ्नो स्थानका दूत
आफै बनौँ, पर्यटन विकासका
सजग सारथि
त्यसैले आज म भन्छु
मेरो देश नेपाल स्वर्ग हो
तर यो स्वर्गलाई
संसारले चिन्ने बनाउनु
हाम्रो कर्तव्य हो ।

काठमाडौँमा शब्दाङ्कुर पाइने ठाउँ

पुस्तक सेन्टर

अद्वैतमार्ग (आरआर क्याम्पसको ठिक पछाडि), बागबजार

०१-५३६६७८० ९८४१-३६७७६२

कविता

मेगापिक्सेलमा कैद इतिहास

रमेश बलामी
(दक्षिणकाली, टल्कु)

फर्पिङको त्यो जीर्ण भित्तामा,
अझै एउटा मृत सपना झुन्डिएको छ–
आज त्यही 'आदि-शक्ति'को आँगनमा,
हामी मैनबत्ती बालेर
'डिजिटल' भविष्य खोज्दै छौँ ।

बागमतीको धमिलो पानीजस्तै
बग्दै गए हाम्रा सुकिला प्रतिज्ञाहरू
जहाँ चन्द्रशमशेरको श्रीपेच
जत्तिकै चम्केको बिजुली,
त्यहाँ अहिले भोका 'ट्रान्सफर्मर'हरू
खिया लागेका तारमा–
अतीतको लास कुरेर बसेका छन् ।

अब काट्नुपर्ने त कुप्रथाहरू थिए
तर यहाँ त–
आशाको गर्धन रेटेर
'कमिसन'को बलि चढाइन्छ ।
मन्दिरका घन्टीहरू बज्छन् त केवल
भोका पेटको शून्यता लुकाउन
जुन माटोले देशलाई
'उज्यालो'को न्वारन गरिदियो,
त्यही माटो आज
'लोडसेडिङ'को अँध्यारो कोखमा छ ।

कुलोहरू सुकेका छन्
तर फाइलहरू भिजेकै छन्
टर्बाइनहरू रोकिएका छन्
तर आश्वासनका पाङ्ग्राहरू
अझै पनि बेतोडले घुमिरहेका छन्
विद्युत्को पहिलो मुहानमा बसेर
हामी अन्धकारको प्यास मेटिरहेका छौँ
साँच्चै, हामी इतिहासका कस्ता गजब
पहरेदार !

हाम्रो हिमालको सेतो रङ
अचेल 'ब्राइटनेस' बढाउँदा पनि खुल्दैन
जङ्गलका ध्वनिहरू 'म्युट' गरिएका छन्
र,
त्यहाँ 'डिजे'को 'हाइ–डेसिबल' सर्भरले
'सिस्टम क्यास' गरिरहेछ ।
हामीले विकासको 'एलगोरिदम'
त यसरी कोर्‍यौँ
जहाँ कङ्क्रिटका टावरहरू 'अपलोड' भए,
तर चराका गुँड र

पानीका मुहानहरू सधैँका लागि 'डिलिट' भइदिए
पर्यटक आउँदैनन् यहाँ अचेल
आउँछन् त केवल 'लेन्स'हरू
जसले हाम्रा हिमाललाई
'मेगापिक्सेल'को तराजुमा जोख्छन्
खिया लागेका ती पुराना पदचापहरू
ऋचेल 'हाइ–डेफिनिसन' (HD)
भिडियोका लागि मात्र 'अपलोड' हुन्छन् ।
बस्तीका सुस्केरा र गाउँका मौलिक रङहरू–
एउटा 'फिल्टर'को भरमा बदलिन्छन् यहाँ
हामीले 'अनुभूति'लाई 'डाटा'मा
र
'सत्य'लाई 'स्टाटस'मा 'इन्स्टल' गरिदियौँ ।
हाम्रो मुस्कान अचेल
एउटा 'पप–अप' विन्डोजस्तो भएको छ
जुन डलरको 'क्लिक'सँगै
कृत्रिम रूपमा खुल्ने गर्छ ।
हामीले 'होमस्टे'लाई 'होटल'को 'इम्युलेटर' बनायौँ
जहाँ रैथाने स्वाद त 'डेमो'मा मात्र सीमित छ–
बाँकी त सबै आयातित मेनुको 'प्रोग्रामिङ' मात्रै हो
आधुनिकताको यो 'अपरेटिङ सिस्टम'मा–
हामी केवल 'युजर' भयौँ
आफ्नै माटोको 'एडमिन' हुन कहिल्यै सकेनौँ ।

कविता

सहरको रहर

विश्व सिग्देल

फुकाल्न सभ्यताको एक पत्र रोगन
जीवन उत्सवमय बनाउन
हामी जङ्गलको यात्रामा थियौँ ।

केही पूर्व तयारीका चरणहरू
केही संशय, केही सपना
केही प्याकेट चिप्स
चिसो पिएको बोतल
र सिङ्गो मध्यान्ह बोकेर झोलामा
हामी जङ्गल छिऱ्यौँ

उनले तयार पारेकी थिइन्
त्यो एकान्तलाई उकेरा लाउने
सुमधुर धुन
मैले सङ्गीतलाई अझै उकास्न
बोकेको थिएँ लाउड स्पिकर
अझै थप्न थिए हामीसँग
एक जोर मुख
र, ताली पिट्न दुई जोर हत्केला पनि थिए ।

जसै घनाबस्ती जङ्गलबाट
बस्तीविहीन घना जङ्गल पुग्यौँ
हाम्रा पैतालाका आवाजले तर्से
केही थान झ्याउँकिरी
उडे जुरेली, लुके फट्याङ्ग्रा
बन्द भयो आदिम गीत

हाम्रो उपस्थितिको एउटा सानो तरङ्गले
विशाल जङ्गल कापेको थियो
अघिसम्म नसुनिएको नबुझिएको
आफ्नै छातीको धड्कन
झ्याउँकिरी सङ्गीत जित्ने गरी बज्दै थियो

बुझ्यौँ
प्रवेश निषिद्ध क्षेत्रमा छौँ हामी
अब संयमको आवश्यकता छ
तब चुपचाप चुपचाप हामीले
हृदयको सङ्गीत सुन्दै बिउँझाउन खोज्यौँ
टाढा बत्ती बल्दै गरेको सहर आफूभित्र
नखोलेरै चिप्स, नपिएरै चिसा पेय
नबजाएरै कृत्रिम सङ्गीत
तृप्त तृप्त फर्कियौँ
सिँढी भएर

संशय, सपना र रहरको धुकचुकमा
सकिँदै थिए झर्नुपर्ने सिँढी
ओर्लन अब
सिँढीका दुई खुड्किला मात्र बाँकी थिए
अनायासै सुदूर छातीका कुनाबाट
एउटा आवाज अङ्कुरायो
यी दुई खुड्किला हात समाएर झरौँ न !
न्याना ती दुई खुड्किला ओर्लेपछि
सहर आयो ।

कविता

हाम्रो गाउँको पोखरीमा

धीरकुमार श्रेष्ठ

हाम्रो गाउँको पोखरीमा
हिउँद लागेपछि बर्सेनि
हुलका हुल नौला नौला चराहरू आउँछन्
ती प्रायः हिउँका सेता रङ पोतेर आएजस्ता
निक्खर सेता हुन्छन्
राता पनि हुन्छन्
अनेक रङ रङका हुन्छन् ।

ती कहिले पानीमा पौडिन्छन्
कहिले धर्तीमा दौडिन्छन्
कहिले आकाशमा उड्छन्
दिनभरि कता कता घुम्छन्
बेलुका गाउँकै रूखमा बास बस्न आउँछन् ।
तिनलाई स्वागत गर्न भेला हुन्छौँ हामी
नजिक जान हुँदैन
सावधान हुन्छन्
जिस्क्याउन हुँदैन
पर पर हुन्छन् ।
मानौँ हामी मानिस होइनौँ
केवल आतङ्क हौँ
आतङ्कित ती र हामीबिच
दुरी राख्नुपर्छ
र तिनका चर्तिकला हेर्न पाइन्छ ।
ती कहिले रमाई रमाई नाच्छन्
पानीमा लुकामारी खेल्छन्
हावामा कावा खान्छन्
आकाशमा बाँकटे हान्छन्
तिनको रमाइलोमा हामी पनि रमाउँछौँ
उफ्री उफ्री जमिन छाड्छौँ
ताली पिटी पिटी अभिवादन गर्छौं
पानीमा डुबुल्की मारी भेट्न खोज्छौँ
न ती भेटिन्छन् न हामी भेट्न सक्छौँ
यस्तै यस्तै खेलमा हिउँद सकिन्छ
बचेरा काढी हुर्काएर
ती घर फर्किन्छन्
हामी हाम्रो गाउँको पोखरीमा
ती आउने अर्को हिउँद पर्खिरहन्छौँ ।

(Literature, Art and Culture: Everyone's Common Property)

Sabdankur

(Literary Monthly)

BS: 2083 Saun (Jul-Aug 2026)

Year 25 Issue 10 Total issue 298

Advisors

Prof. Dr. Govinda Raj Bhattarai and Prof. Dr. Jivindra Deo Giri

Editor-in-Chief:	Dhir Kumar Shrestha
Editor:	Bhogendra Lingden, Govinda Ghimire, Tekendra Chemjong and Sagar Phuyal
Management:	Tulsi Kandangwa
Guest Editior :	Shekhar Kumar Shrestha
Translator:	Chandra Bahadur Lama
Art:	Rajesh Manandhar
Website :	https://sabdankur.com
Sponsorship:	https://pustakalaya.org http://bit.ly/sabdankur
Cover	Historical Pond for Chandrajyoti Hydro, Pharping, Kathmandu

(Tourism Poems Special)

Price Rs. 25/-

Email: sabdankur@gmail.com/sabdankur58@yahoo.com

Kathmandu, Nepal

Mobile: 977-9841362032 (NTC/Viber/WhatsApp)

In this Tourism Poems Special

Dibya Giri 27, Mahesh Prasai 28, Rami Priya 29, Krishna Kandel 30, Vishwanath Wagle 31, Krishna Kumar Shrestha 33, Rajaram Raut 34, Ramraja K.C. 35, Shekhar Kumar Shrestha 36, Sushanta KC 37, Govinda Bahadur Khadka 39, Pushkar Khadka 41, Bijay Kumar Maharjan 42, Chandra Bahadur Lama 44, Shreeramsing Basnet 45, Shekhar Aryal 46, Chandra Lal Tamang 48, Binod Khatri 'Aakash' 50, Ramesh Balami 51, Bishwa Sigdel 53, Dhir Kumar Shrestha 55

Poem

Peaks of the Himalayas

Dibya Giri

In the morning light, the peaks of the Himalayas glisten like gold,
By day, those same mountain ranges shimmer like silver;
Peacocks and the *Danphe*[1] come to dance, wandering through the woods,
As rhododendrons bloom in the forest, spreading their beauty wide.
The cuckoo sings in the forest, announcing that Spring has arrived,
While Phewa and Rara lakes overflow with joy alongside the tourists;
On the forest slopes, cascading waterfalls come into view,
And among the cliffs and ridges, the *Utis*[2] trees and rocky heights are found.
I sing the song of victory, standing upon the summit of *Sagarmatha*,
I weave bonds of love and union, reading the sagas of the brave;
Guests arrive in multitudes, carrying hearts full of happiness,
And the rhododendron-blooming forests offer them a warm welcome.
The Mechi and Mahakali flow with a gentle murmur across the chest of this earth,
Countless waterfalls cascade down into the lap of this land;
My country is small, yet it is the most beautiful realm of nature in the world-
It is here that all the *Apsaras*[3] of heaven descend to dance.

1. **Danphe:** The Himalayan Monal, which is the national bird of Nepal. It is known for its multi-colored, iridescent plumage.
2. **Utis:** *Alnus nepalensis* (Nepalese Alder), a common tree found in the subtropical and temperate regions of the Himalayas.
3. **Apsaras:** In Hindu mythology, these are celestial nymphs or beautiful, supernatural female beings who excel in the art of dancing.

Poem

Love Apps in E-mail

Mahesh Prasai

Transmitted by tender fingers
Onto the young sprouts of the Crassula,[1]
A pair of bulbuls
Plan to build a nest.
To the "Excellencies" of digital consciousness,
It has begun to seem believable-
In this fluid information,
The cyber-world is silent for now.
What does it matter if the desktop doesn't open?
The love letters chatted within the software-
Should I say-
Whether or not the high-speed hard disk
Remains infected
By a hesitating virus?
By dropping coins,
E-mails
Stand in a queue to cross over.
Now, the calluses of the palm
Can be shamelessly guessed at there.
Ashurst[2]!
Where are you?
Megan[3] is still
in an eternal wait.

1. **Crassula :** Referring to *Crassula ovata*, commonly known as the Jade plant or Money Tree. In the poem, it represents a fragile, living thing being touched or interacted with through digital "soft fingers."
1. **Ashurst :** A reference to **Frank Ashurst**, the protagonist of John Galsworthy's famous story *"The Apple Tree."*
2. **Megan:** (Transliterated in the Nepali text as 'Vegan'). She is the young farm girl from *"The Apple Tree"* who falls in love with Ashurst and eventually dies of a broken heart after he abandons her.

Poem

Live for Once

Rami Priya

Tuck the jostling, sprinting thoughts of
competition
into a corner drawer,
and for a moment, let's *search* for a new
possibility.

Pull yourself out of the mobile screen
and scroll the little tufts of cloud across the open sky.
Then press the button of the road
that reaches these cities - be it *Yen, Yala,*
Khwopa[1] -
or some far-flung village.

On the journey, tap clean
the memory file packed to the brim of your
heart,
there on the bank where a tender river flows,
where, a little beyond, the mountains may stand
motionless -
sink into the silence, grow fresh again.

Snap the snare of technology and let yourself go,
loose and unbound, into the lap of nature;
smile like the *buki*[2] and the orchid beside you.

Deleting a little of your ego, embrace
a wholly different world.
Return - carrying a click or two of memories
from another civilization -
and before you dissolve back into the
mechanical rhythm,
just once, live to the fullest.

1. **Yen, Yala, Khwopa** - the Newar names for the three historic royal cities of the Kathmandu Valley: Kathmandu, Lalitpur (Patan), and Bhaktapur.
2. **Buki** - a small alpine flowering herb of Nepal's high meadows.

Poem

The Olive Tree

Krishna Kandel

A flock of parrots
Arrived in a formed rank;
They perched upon the tree in my garden
And kissed the ripe olive fruits.
They kissed them fervently, kissed them with love;
Flitting nimbly from one branch to another,
They kissed the olives.

Nowhere did they find the flavor they sought;
Nowhere did their tongues meet the taste.
They merely kept pecking and dropping them.
They harbored no fear;
They felt no distress.
For those who sustain life by wandering the wild woods,
What is night? What is heat?[1]
Neither betrayal nor counter-strike—only the companionship of Nature.

The old olive tree in my garden
Does not complain about the birds' parade.
She is a mother, after all; she endures, she does not retaliate.
She is a mother; she endures even the bite of ants.
Even when humans pluck and tear at her recklessly,
Even when they whet their axes and aim for her neck,
Perhaps she sheds tears of joy in solitude;
She remains smiling, she does not question.

Yes, mothers do not like to ask questions.
Why question one's own children?
The mother who gave birth to you,
And the mother who gave birth to the olive -
They are children of the same God,
Bounties of the same Nature.

1. **"What is night? What is heat?":** This is a rhetorical expression in Nepali suggesting that for those who are resilient or have no home but the wild, physical hardships like the darkness of night or the scorching heat do not deter them. They are "beyond" these concerns.

Poem

Tourism

Vishwanath Wagle

The world knows this land and its cities as a realm of temples,
Eight of the world's ten highest peaks stand here, worthy of our pride.
The rivers flow with a rhythmic gurgle, born from the melting snow,
And so, it is recognized across the globe as a land rich in water.

Lumbini and Janakpur stand as the great glories of this country,
Adding to the splendor are the temples of Boudha, Pashupati, and Krishna.
Muktinath, Pokhara, and so many lakes are truly worth a visit,
While reaching Swargadwari and Pathivara brings a sense of ultimate bliss.

Plants not found anywhere else in the world are found in this very land,
Yarsa, Lapsi, and the Spiny Babbler have become unique icons here.
The forests hold various medicinal herbs that exist nowhere else on earth;
If recognized by experts, even the elixir of life can be found here.

The climate is so diverse across the nation, unmatched anywhere in the world,
The culture changes from place to place, so profound it is difficult to fully grasp.
With *Jaatras* and festivals that are celebrated for months on end,
Millions of tourists arrive just to experience and understand this heritage.

There are so many beautiful sites here; how many names can I possibly recite?

No matter where one goes, there are many places that enchant the heart.
It is impossible to fully describe the entire country; there is just so much,
Even months would not be enough to truly see all the places that exist.

For this reason, let us all promote this land as a premier tourist destination,
Let every citizen here take pride in it as a model nation.

Footnotes and Contextual Clarifications:

1. **Eight of the ten peaks:** Out of the fourteen mountain peaks in the world higher than 8,000 meters, eight are located in Nepal, including Mount Everest.
2. **Lumbini and Janakpur:** Lumbini is the birthplace of Gautama Buddha. Janakpur is the birthplace of Goddess Sita and a major center for Mithila culture.
3. **Boudha, Pashupati, and Krishna:** These refer to the Boudhanath Stupa (Buddhist), the Pashupatinath Temple (Hindu/Shiva), and the Krishna Mandir of Patan—all UNESCO World Heritage sites.
4. **Muktinath, Swargadwari, and Pathivara:** These are significant pilgrimage sites located in different geographical regions of Nepal (high mountains, hills, and eastern peaks).
5. **Yarsa (Yarsagumba):** *Ophiocordyceps sinensis*, a rare and expensive fungus-caterpillar hybrid used in traditional medicine, found in high altitudes.
6. **Lapsi:** *Choerospondias axillaris*, a native Himalayan hog plum used to make local treats and pickles.
7. **Spiny Babbler (Kande Bhyakur):** *Turdoides nipalensis*, a bird species that is endemic to Nepal (found nowhere else in the world).
8. **Jaatra:** Traditional Newari street festivals or processions involving chariots, masked dances, and music, typical of the Kathmandu Valley.

Poem

Me, You, and He

Krishna Kumar Shrestha

Sitting in a green desert,
When even survival became impossible,
Me, you, and he -
We were forced to become foreign tourists.
"Green forests are the wealth of Nepal" - truly, it was just a proverb;
The evidence has been proven.
A clean and healthy environment,
Grand volumes of acts, laws, and theories-
The management of tourism and tourists...
None of these are of any use here.
Better than these fallen leaves and tree stumps,
It is the skyscrapers built on soul-scorching sands
That are capable of providing.
Yes, that is why
Me, you, and he
We were forced to become foreign tourists.
"Mountains, hills, and plains no one is a stranger",
But then, there is no one who is our own here either.
Mothers are without fathers, fathers without mothers,
Wives are without husbands, husbands without wives.
There are only political cadres,
There are only leaders.
Who here knows what the people actually need?
Here,
With just water, forest, and land,
The management of tourists and tourism
Will never happen.
Development will not come
Simply by bragging of the sky and the underworld.
Without the attraction of Nepal and Nepalis,
There will be no way out.
Yes, that is why,
Sitting in a green desert,
When even survival became impossible,

Me, you, and he-
We were forced to become foreign tourists.

Poem

The Train with the Detached Carriage

Rajaram Raut

The train I had boarded -
Before I could reach my destination,
The carriage detached.
A journey in a foreign land,
I neither understand the language nor know the place.
Except for resting both hands against my cheeks,
What else, after all, could I possibly do?

After a great deal of effort,
Another train arrived.
The driver ordered his helper
To attach the carriage.
He pretended not to hear.
"Didn't you hear me say attach the carriage?"
The driver scolded the helper.
The helper then came and attached the carriage;
At last, however late it was, I reached the station.

Whether it was his *Dharma*[1] or simply a duty fulfilled,
That, I do not know.
Should I consider this the providence of God?
Upon reaching Raxaul[2], the driver in front
Asked me, "Ah! So you have arrived?"
"Yes, I have," I replied.
After stepping down from the carriage,
I offered my gratitude to the helpful driver.
He, too, nodded his head in full acknowledgment.
And that was it! I set off toward my destination.

In hearts that are helpful,
Though languages differ, the Giver is one.
Though religions vary, the pilgrimage remains the same.
Some call out to Allah,
Some sing *Jai Mashi*[3].
In the tradition of the Hindu faith,
We offer our respect by joining ten fingers.
We sift through our departed history
As carefully as one sorts rice from grain.
That is why we are Nepalis.

1. **Dharma:** A complex term meaning both "religion" and "righteous duty" or "moral path." The poet ponders if the helper's eventual assistance was a religious act of merit or just a job requirement.
2. **Raxaul:** A major border town in the East Champaran district of Bihar, India, bordering the Nepali town of Birgunj. It is a vital transit point for Nepalis traveling by train into India.
3. **Jai Mashi:** Literally "Victory to the Messiah." It is the standard greeting used by Nepali and Hindi-speaking Christians, equivalent to "Praise the Lord" or "Hallelujah."

Poem

My Birth

Ramraja K.C.

Nepal
Where the Himalayas give birth to smiles,
And the rivers wash away the grime.
Here, one finds oneself not only while rejoicing,
But even when one is lost.

My Birth,
The day I was born -
In the final week of the month *Mangsir*,
A silent, shivering cold night.
As the clock struck exactly nine,
Time itself
Was inscribing a verse of history.
Amidst the clamor of musical instruments, lights, and laughter,
I, however,
In the *dhiki*[1] shed of the house next door,
In the primitive lap of soil and sweat,
Cried for the first time.

Where the peaks stand as historical sagas,
Where water gives birth not just to brightness
But to the heartbeat of consciousness.
From the heart of the powerhouse,
Nepal's first light
Flowed across the nation.
Here, history is not merely written-
Here, history breathes.

I, too, am a child of that light,
A traveler advancing toward radiance,
Piercing through the darkness.
Like a turbine,
Whirling my struggles,
Carrying the dream of transforming life into energy.
There is no need to wander
In search of heaven anymore,
Because this very soil is heaven.
To be born here is a blessing,
To live is a spiritual quest,
And to die in the name of Pharping
Is to become eternal.

1. **Dhiki:** A traditional manual wooden rice beater/pounder used in Nepalese households.

Poem

Tourism, Prosperity

Shekhar Kumar Shrestha

"Tourism, prosperity - economic growth":
the slogan kept being chanted.
He, meanwhile, with his chisel - *tak, tak* -[1]
went on striking the stone.
"To bring the tourists in, we need a road;
a road demands vehicles;
we need a tower;
they gaze at the view,
the people come,
the hotels run,
work is to be had."
The strong-arm speech rolled on.
Clap-clap, clap-clap - the applause rang out.
He looked toward the crowd;
he did not know the speaker;
he laid his chisel to the stone.
The speaker was still talking:
"A statue must be raised in the town."
He chiseled out its head.
He smiled.
The speaker spoke on:
"Local crafts must be promoted;
no land may be left to lie fallow;
houses must be built;
bridges must be built to bind the hills."
His chisel danced again.
He chuckled to himself.
The speaker was saying:
"A campaign to earn our bread -
tourism, our pride."
Again they all struck up the applause.
He studied the shape in the statue -
"It's come out in my own face;
my labour's gone to waste."
He buried the statue in the earth.
The others were still clapping.
He toppled onto the statue he had buried.
After some days / months / years,
the very spot where he had died
became the news.
The grave-shrine
became a tourist destination.

1. **Tak – Tak**: The original uses sound-words throughout: *ṭwāk-ṭwāk* for the chisel on stone and *pyāṭāṭā pyāṭāṭā* for clapping. I've rendered them as "*tak, tak*" and "*clap-clap*" to preserve the percussive contrast between the lone worker's labour and the crowd's applause.

Poem

Travel

Sushanta KC

Standing atop the crest of Shree Antu hill,
for a while I watched and took it in -
the ravishing sight of the sun
rising out of the far horizon,
forgetting, for that little while,
my own life, sinking toward its setting!

Kanchanjangha[1] too,
who slept all night wrapped in a quilt of snow,
lifts its head high at daybreak,
basks in the morning's first-risen light
and smiles a yellow smile;
just then the heart turns traveler
and plunges into that golden smile -
and it seems, perhaps:
travel is the very momentum of life!

When anguish freezes into a deep pool
within the heart
and there is mirrored,
filling the pupils of the eyes,
the limpid form of the beloved about to leave -
just as,
in the courtyard of Phewa Lake,
Machhapuchhre[2] dives and dives all day,
and in that same slow, slow drift of the breeze,
in the ripples it raises,
the limpid form of Machhapuchhre
blurs and grows dim -

and again, early one morning,
in the courtyard of Tal Barahi[3]

the shadow of Machhapuchhre
smiles,
as though a fresh longing for life
had smiled in the courtyard of the
heart!
It seems that travel is the momentum
of joy and sorrow.

How many times I must have gone,
to be freed of what, who knows,
to Muktinath![4]
where, they say, a single drop
of nectar was once spilled!
Amid a desert devoured by snow,
who knows how it keeps living -
that greenness!

Washing the shaligrams[5] as it flows,
the Kali Gandaki
at the confluence of Kagbeni
people are offering tarpan[6]
for the release of the souls of the
dead;
who knows what faith lives on
within the human conscience,
which lamp of belief
burns on, undying!
It seems that travel is the very mo-
mentum
of people who hold faith!

1. **Kanchanjangha-** the world's third-highest peak, on the Nepal–Sikkim border.
2. **Machhapuchhre** - "Fishtail," the sacred, unclimbed mountain above Pokhara, reflected in Phewa Lake.
3. **Tal Barahi** - a temple on a small island in Phewa Lake, dedicated to the goddess Barahi.
4. **Muktinath** - a major Hindu–Buddhist pilgrimage site in Mustang; the name means roughly "Lord of Liberation." The poet plays on *mukta huna* ("to be freed") and *Muktinath*.
5. **Shaligram** - black ammonite fossil-stones from the Kali Gandaki, worshipped as aniconic forms of Vishnu.
6. **tarpan** - a ritual offering (usually of water) made to ancestors and departed souls.

सर्जकहरुमा विशेष अनुरोध

कृपया अन्य पत्रपत्रिका, फेसबुक, अनलाइन पत्रिका आदिमा अप्रकाशित र प्रकाशनका लागि नदिइएका प्रकाशनयोग्य रचना मात्र सम्पादनको अधिकारसहित शब्दाङ्कुरमा प्रकाशनार्थ पठाउनुहुन र यस मासिकमा प्रकाशनार्थ पठाइएका रचना अन्यत्र छपाउनुपर्ने भएमा सूचना दिएर मात्र छपाउनुहुन हार्दिक अनुरोध गर्छौं ।

शब्दाङ्कुर परिवार

Poem

Tourists are Our Guests

Govinda Bahadur Khadka

Verdant, beautiful, peaceful - a place like heaven,
The name of Nepal is renowned across the world.
The highest peak on earth lies within our borders,
And for this, the world holds Nepal in high esteem.

Countless mountains shimmer like polished silver,
Nepal is a sanctuary filled with shrines and temples.
Artistic *Chaityas*, temples, stone sprouts, and rest houses
If we can welcome more tourists, the nation shall rise.

Famous rivers, lakes, and waterfalls beyond count,
Deer and peacocks dance while
the *Arna* grazes in the woods.
The *Danphe* dances in the high hills - our national bird,
While rhododendrons in the glades keep the land forever fair.

Nothing is missing; Nepal is complete in every way,
The towering heights of Annapurna belong to us.
Yet, despite this global fame, tourists are too few;
Let us discover together what it is we lack.

Too much confusion, too few facilities, and airfares are steep,

In many places, tourists are met with coldness and irritation.
They are followed and pestered in certain corners,
Given unnecessary hassles in the name of showing them the sights.

A dearth of guides, roads, and comfortable hotels -
Even during a short stay, they remain heavy-hearted with worry.
Let hotels, lodges, and homestays open in every place,
So that wherever they go, they are enchanted by our service.

Let us improve our conduct and cast away negativity,
Let us welcome the tourists with our hands joined in greeting.
Let us reap the benefits while halting all malpractices,
And lead them to the most exquisite places our land offers.

Then hotels and lodges will thrive, and workers will find toil,

Foreign currency will grow, and the nation’s name will flourish.

Tourists are our guests; let us honor them as such,

And by providing comfort and joy, let us draw them to our shores.

Poem

My Bansbari[1]

Pushkar Khadka

Becoming the nation's largest
national flag,
To touch the brow of the sky,
Carrying the roar of patriotism,
Erecting history upon the hilltop,
A 108-foot Trident stands tall.

An indelible identity of faith,
Carrying reverence, power, and belief,
It stands as immortal testimony.
The village where rhododendrons
bloom
Feels as if it carries eternal Spring.
With the first rays of the sun
emerging from Phulchowki,[2]
It sits eye-to-eye in quiet gaze.
The sighing of the pines every morning
Whistles, carrying a melody of peace;
It smiles, unburdening
The weary mind and soul.
The pure source of the "Seven Springs,"
A unique boon of nature-
The water falling from the spouts is cool;
Drinking it makes one forget all exhaustion.

The Ram-Sita temple carries the essence
of dignity,
Nageshwar carries the faith of our culture,
Divinity is reflected in every single stone.
In a moment's stay, the mind falls into
silence.
Asia's second hydroelectric power house
Lives on, carrying the spirit of labor and
progress.
Nature and development, walking hand
in hand,
Have become a peerless example.
Resonating religion, nature, and the
national saga
In a single, unified voice,
Becoming the pride of Dakshinkali,
Becoming a destination for radiant tourism,
Raising Hattiban[3] high, my Bansbari
Resides grandly in everyone's sight.

1. **Bansbari:** A scenic and spiritually significant locality in the Dakshinkali Municipality, south of Kathmandu, known for its natural springs and religious landmarks.
2. **Phulchowki:** The highest hill surrounding the Kathmandu Valley. The poem describes Bansbari as being positioned to "catch" the first light that hits this peak.
3. **Hattiban:** A scenic forest area (literally "Elephant Forest") located on the hills above Bansbari and Pharping, popular for hiking and its natural beauty.

Poem

Let Us Welcome Them Home

Bijay Kumar Maharjan

Sitting in the searing heat of Qatar's Al-Khor,
Enduring the blaze of Saudi's Al-Qassim,
With the agony of labor,
Exhausted…
Broken…
Carrying a heart drenched in sweat,
Remembering the cold pulse
Of mountain Makalu and Manaslu,
Feeling in their imagination
The sweet touch of loved ones,
Spilling their emotions,
Carrying a multitude of dreams in their minds
Those young men forced to live abroad
Against their own will;
Now, we must welcome them home, to our own land.
The *Bhadgaunle* cap of Bhadgaun[1],
The succulent pears of Pharping,
The *Gundruk*[2] of Ghandruk,
The savory fish of Malekhu -
We must now promote
Domestic and foreign tourism, here in our own land.
Turning despair into hope,
Kindling a new light,
Reawakening the shattered, wandering
Cultures and traditions,
And the fading values -
We must show everyone
A new,

Resplendent future.
They might not have returned
Having witnessed the terror, war, and killings
That passed in the name of "peace,"
Haunted by the terrifying years
Of abductions, revolution, and violations.
But even now,
To make the nation beautiful,
Tranquil, tender, and prosperous,
Clearing away the thorns-
We must sing together to the melodies of *Silu, Ghatu,* and *Basanta* [4],
We must dance together in *Kauda, Rodhi,* and *Sakela*[5].
Now, once again,
We must welcome
Everyone
Home.

1. **Bhadgaunle Topi:** A traditional black cap (Topi) originating from Bhadgaun (now Bhaktapur). It is a symbol of Newari craftsmanship and Nepali national identity.
2. **Gundruk:** A popular Nepali food made of fermented leafy green vegetables. Ghandruk is a famous village in the Annapurna region known for its culture and local produce.
3. **Silu, Ghatu, and Basanta:** These refer to traditional musical rhythms and seasonal songs. *Silu* is a Newari ballad/melody; *Ghatu* is a ritualistic dance-song of the Gurung and Magar communities; *Basanta* (Spring) refers to the traditional songs sung to welcome the spring season.
4. **Kauda, Rodhi, and Sakela:** These are traditional folk dances and social institutions of various ethnic groups. *Kauda* belongs to the Magar community; *Rodhi* is a traditional social club/gathering of the Gurung people; *Sakela* is the main festival dance of the Rai community.

अस्ट्रेलियामा शब्दाङ्कुर पाइने ठाउँ

शब्दाङ्कुर बुक्स एन्ड पब्लिकेसन, अस्ट्रेलिया

sabdankuraustralia@gmail . com | Phone: 061 -0403721631 (Whats App and Viber)

सिडनी, अस्ट्रेलिया

Poem

Tourism

Chandra Bahadur Lama

The click of new shoes, a grey stony path,

A colorful map crumpled inside a bag.

Peering through the glass eye of a camera:

A divine temple standing for centuries,

Whose pride flows, exchanged for dollar bills.

Eternal peaks of snow:

An empty bottle leaning against the temple wall.

In the ruins of time,

The ephemeral signature of fleeting footsteps.

Poem

It Is My Wish

Shreeramsing Basnet

It is my wish that a policy be framed
so that, while still in their student years, all
come to know the geography of their land
and grasp the glory of their history;

that a culture be shaped in which-
before hand and foot must reach for a cane -
each one, having stood at every famous shrine
of the country,
has tasted an unearthly peace;

It is my wish that unity-in-diversity
become the essence of every Lhosar, [1]
that no one, seated in a jungle of concrete,
should have to write poems about the green;

that we never see the Himal gone black,
never hear that the soil has turned barren;
ours is the faith that holds a guest to be a god-
let us never read that our own gods were
looted.

Lhosar - the New Year festival of Nepal's Tibeto-Burman communities, falling on different dates for different groups (Tamu Lhosar of the Gurung, Sonam Lhosar of the Tamang, Gyalpo Lhosar of the Sherpa, etc.)

पुस्तकालयलाई सूचना

प्रत्येक महिना हामीलाई उपलब्ध भएसम्मका पुस्तकालयको हुलाकी ठेगानामा शब्दाङ्कुरलाई निःशुल्क पठाउने गरेका छौं । यसरी पठाइएका पत्रिका प्राप्त भएका पुस्तकालयले कृपया प्राप्तिको सूचना दिनुभए यस कार्यलाई निरन्तरता दिन सहज हुने थियो । साथै **शब्दाङ्कुर** प्राप्त गर्न चाहने पुस्तकालयले हुलाकी ठेगाना उपलब्ध गराए निःशुल्क रूपमा उपलब्ध गराउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्छौं ।

शब्दाङ्कुर परिवार

Poem

Our Very Own Pride

Shekhar Aryal

Spreading diamonds and pearls,
Such is our Himalayan pride;
It smiles with the first glimmer of dawn.
Here, at every moment,
Sagarmatha[1] speaks with the clouds.
When the first ray of the sun
Glistens on the snow of Langtang,
From deep within the heartbeat,
Dreams sprout in the traveler's eyes.

Serpentine mountain paths
Need not be searched for;
In the lush forest groves,
The red smile of rhododendrons
Awakens right upon the trail.
In the scent of medicinal herbs,
Young fawns frolic.
Along with the ceaseless song of the waterfall,
As one wanders through these courtyards,
The aroma of *Dhindo*[2] spreading through the air
Makes even the foreigner feel like one of our own.

Turning the Terai[3] into gold and silver,
Stretched out by the flow of rivers,
Spreading the sound of peace,
Lumbini[4] makes the heart feel light.
Forging a grand bond of ritual friendship
With Rani Mahal, Ridi, Resunga, and Swargadwari,
The Kali Gandaki River charms every visitor.

Biodiversity within diversity,
Stirring with life through tourism,
The economy seeks prosperity.
In the shadow of Machhapuchhre[5],
Phewa Lake sways her waist,
Longing to make the tourists dance with the

Seti River.
Forging kinship upon the world map,
Annapurna finds joy gazing at the sky.

In the artistry of Pashupati,
The eyes of Swayambhu,
Flowing the ocean into a single drop,
Changu Narayan engages in conversation.
In the alleys of Thamel,
Though the languages may differ,
The smile is the same.
Our country is Himalayan;
It may be small upon the map,
But the sky of its culture is vast.

Tourism here is not merely a trade,
There is a soulful intimacy here,
Where the guest is a God.
There is respect for them
In the home of an open heart.
To study and fill one's granary with wisdom,
The way is open for the people of the world to rejoice
Upon the summit of self-respect.

1. **Sagarmatha:** The Nepali name for Mount Everest.
2. **Dhindo:** A traditional Nepali staple food made by stirring flour (typically buckwheat, millet, or corn) into boiling water; it represents the authentic, rustic life of the hills.
3. **Terai:** The low-lying plains of southern Nepal, often called the "breadbasket" of the country due to its fertile land (hence the reference to "gold and silver").
4. **Lumbini:** The birthplace of Lord Buddha, symbolizing peace.
5. **Machhapuchhre:** Literally "Fishtail Mountain," a sacred peak in the Annapurna range known for its distinct shape.

Poem

Tourism Development: The Foundation of Prosperity

Chandra Lal Tamang

On the peerless canvas of creation,
As if God Himself wielded the brush,
The mountains, the hills, and the plains
Sit adorned in a smile.
The wind, carrying the fragrance of nature,
Fills my chest with love for the nation;
In the silent music of the wild,
The soul of the country speaks:
"Introduce me to the world; preserve me."

When the golden sun of morning
Touches the forehead of the Himalayan peaks,
The rivers flow with the song of civilization,
The forests scatter the scent of culture,
And my country, like a beautiful maiden,
Is eager to invite the world
To behold her adorned form.

This is a *Tapovan*[1];
This is the luminous land of knowledge,
Where Buddha lit the lamps of peace,
Where the history of bravery
Was etched into the very stones.
To be born upon this soil
is my great fortune;
With pride,
I claim this as my identity.

Where else does heaven exist,
If not where my Nepal stands?
Where else is such peerless beauty found,
Where nature and humanity

Sing in a single voice?
Sagarmatha is the crown of the world,
The glory of my land;
Therefore, in the world's esteem,
Nepal is an indelible name.
But beauty alone
Is not the foundation of prosperity,
If we fail to recognize our own land,
If we fail to proclaim to the world
That my country is the fairest of all.

Tourism is not merely a story of travel;
It is a campaign of nation-building.
It is the preservation of culture,
It is the creation of opportunity.
Within the consciousness of the people,
The light of patriotism is required;
In the policies of political parties,
The courage of foresight is required;
In the conduct of society,
The discipline of unity is required;
And in the nation's journey,
A firm resolve for tourism development is required -
Only then will tourism flourish,
Only then will the nation be built.

We must decorate
Our villages;
We must protect
Our forests and our rivers.
We must speak
Our language and our history,
And we must show
The true face of our civilization.

Tourism
Is not just the arithmetic of commerce;
It is the poetry of patriotism,
It is a philosophy of prosperity,
It is the shared responsibility
Of generations to come.

Therefore, I say:
Come,
Let us make our land
A school of civilization;
Let us make our culture
Our identity,
So that anyone would yearn
To see the Nepal
Etched upon the map of the world.

Let us ourselves become
The ambassadors of our own places;
Let us become
The vigilant charioteers of tourism development.
Therefore, today I say:
My country, Nepal, is heaven -
But to make this heaven known to the world
Is our sacred duty.

Tapovan: A forest or sacred grove specifically used for penance and meditation.

Poem

Nature

Binod Khatri 'Aakash'

Who here is not left spellbound seeing the seven colors of the rainbow?
Wherever one goes, the place is like heaven, filling the heart with a unique surge of joy.

White Himalayas, lush green hills, and the level plains of the Terai;
In some parts, there is shivering cold, while in others, sweat flows profusely.

The red rhododendrons bloom, draping the entire forest in vibrant glory;
The *Danphe*, *Munal*, and Peacocks dance, time and again, fearless and free. [1]

Our country Nepal is the sacred birthplace of gods and goddesses;
Our New Year always begins with the arrival of the spring season.

There are diverse costumes, diverse languages, religions, and cultures;
Beautiful, peaceful, and enchanting - Aha!
How wonderful is nature!

Danphe and Munal: The *Danphe* (Impeyan Pheasant) is the national bird of Nepal. The *Munal* (Satyr Tragopan) is another Himalayan pheasant known for its brilliant plumage.

Poem

History Captured in Megapixels

Ramesh Balami

On that dilapidated wall of Pharping,
A dead dream still hangs -
Today, in the very courtyard of that "Adi-Shakti,"[1]
We light candles while searching for a "digital" future.

Like the murky waters of the Bagmati,
Our pristine promises flowed away -
Where electricity once shone as bright as
Chandra Shumsher's crown[2],
Now, hungry "transformers"
On rusted wires -
Sit waiting for the corpse of the past.

It was social evils that should have been severed,
But here -
The throat of hope is slit to offer a sacrifice to "commissions."
Temple bells ring only
To hide the emptiness of hungry stomachs;
The soil that performed the "naming ceremony" of the country's light
Is today held in the dark womb of "load-shedding."

The irrigation canals have dried up,
But the bureaucratic files remain "wet."
The turbines have stopped,
But the wheels of empty promises
Are still spinning at a frantic pace.
Sitting at the very source of electricity,
We are quenching our thirst with darkness.
Truly, what remarkable sentinels of history we are!

The white of our Himalayas no longer brightens even when "brightness" is turned up.
The sounds of the forest have been "muted,"
And there,
The "high-decibel" server of a DJ is "crashing the system."
We wrote the "algorithm" of development in such a way
That concrete towers were "uploaded,"
But the nests of birds and
The sources of water were "deleted" forever.

Tourists don’t come here anymore;
Only "lenses" arrive,
To weigh our mountains on the scales of "megapixels."
Those rusted old footprints
Are now "uploaded" only for "High-Definition" (HD) videos.
The sighs of the settlement and the original colors of the village-
Change here at the mercy of a "filter."
We "installed" our feelings into "data"
And "truth" into a "status."

Our smile has become like a "pop-up window" these days,
Which opens artificially at the "click" of a dollar.
We turned the "homestay" into a hotel "emulator,"
Where the local taste is limited only to a "demo" -
The rest is just the "programming" of an imported menu.
In this "operating system" of modernity -
We became merely "users,"
But could never become the "admin"
Of our own soil.

1. **Adi-Shakti:** Literally "Primal Power." This refers to the *Chandrajyoti Hydro-electric Power Station* in Pharping, Nepal's first hydropower plant (established in 1911). The poet uses the term to contrast the "original power" of the nation with its current state of decay.

2. **Chandra Shumsher’s crown:** Chandra Shumsher was the Rana Prime Minister who commissioned the Pharping plant. His crown represents the absolute power and the "shining" start of modernization in Nepal.

Poem

The City's Desire

Bishwa Sigdel

To peel off a layer of civilization's
varnish
To make life celebratory
We were on a journey to the forest.

With some stages of prior preparation
Some doubts, some dreams
A few packets of chips
A bottle of a cold drink
And carrying the entire midday in a bag
We entered the forest.

She had prepared
A sweet melody to stir that solitude
To amplify the music even further
I had carried a loudspeaker
And to add more, we had
A pair of mouths
And two pairs of palms to clap.

As we moved from the "forest of
dense settlements"
To the "dense forest without settlements"
At the sound of our footsteps, startled
Were a few cicadas
Bulbuls flew away, grasshoppers hid
The primal song ceased.

With a small ripple of our presence
The vast forest had trembled
Unheard and misunderstood until then
The beating of our own hearts
Was ringing loud enough to drown
out the cicadas' music.

We understood -

We are in a restricted zone
Now, there is a need for restraint
Then, quietly, so quietly
Listening to the music of the heart, we tried to awaken
The city with its distant glowing lights within our-
selves
Without opening the chips, without drinking the cold
drinks
Without playing the artificial music
Satiated, deeply satiated, we returned
By way of the stairs.

In the palpitations of doubt, dreams, and desire

The stairs we had to descend were nearing an end

Only two steps of the stairs remained to go down

Suddenly, from a far corner of the chest

A voice sprouted,

"Let’s descend these two steps holding hands!"

After descending those two warm steps

The city arrived.

Poem

In the Pond of Our Village

Dhir Kumar Shrestha

In our village pond,
every year as winter sets in,
flocks of new and strange birds arrive.
They appear as if painted in the white of the snow -
some are a pristine white,
some are red,
they come in a myriad of colors.

Sometimes they swim in the water,
sometimes they scurry upon the earth,
sometimes they soar in the sky.
All day long, they wander here and there,
and in the evening, they return to roost in the village trees.

We gather to welcome them,
but we must not go near;
they are cautious.
We must not tease them;
they keep their distance.
It is as if we are not humans to them,
but merely a personification of terror.
Between them, the terrified, and us,
a distance must be maintained;
only then can we witness their antics.

Sometimes they dance with sheer delight,
playing hide-and-seek in the water,
circling and gliding through the breeze,
performing somersaults in the sky.
In their joy, we find our own joy;
we leap and bound, our feet leaving the ground,
we greet them with rounds of clapping.
We dive into the water, seeking to meet them,
yet they are never caught, nor can we truly reach them.

In games such as these, the winter reaches its end.

Having hatched and raised their chicks,

they return to their true homes.

And we, by the pond of our village,

remain, waiting for the next winter when they will come again.

बाढी/पहिरोबाट सचेत होऔँ

बाढी/पहिरो आउनुअघि :

- स्थानीय रेडियो वा अन्य माध्यमबाट मौसमको जानकारी लिऔँ,
- खोला, नदी तथा जोखिमपूर्ण ठाउँबाट सुरक्षित स्थानमा जाऔँ,
- घरको नजिक पहिरो खस्न सक्नेठाउँ भए सावधानी अपनाऔँ
- आपतकालीन झोला (प्राथमिक उपचार सामग्री, टर्चलाइट, खानेकुरा, लुगालगायत) तयार राखौँ,
- जोखिममा परेका बालबालिका, वृद्धवृद्धा र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सुरक्षामा प्राथमिकता दिऔँ ।

बाढी/पहिरो आएमा :

- अनावश्यक हिंडडलु नगरौँ,
- सुरक्षित स्थानतर्फ जाऔँ,
- बिजुलीका तार तथा खम्बाबाट टाढा रहौँ,
- खोलानाला सुरक्षित तवरले तरौँ,
- अफवाह नफैलाऔँ, सत्य सूचना मात्र आदान-प्रदान गरौँ,
- घाइते वा फसेका व्यक्तिको उद्धारमा सहयोग गरौँ ।

नेपाल सरकार

विज्ञापन बोर्ड

जि.प्र.का. द.नं. ८२/२०५८/५९, गो.हु.का. द.नं. १३/२०७३/७४

विशिष्ट र आजीवन सदस्यताका लागि अनुरोध

'शब्दाङ्कुर' २०५८ सालदेखि हालसम्म एक अङ्क पनि नटुटाई मासिक रूपमा निरन्तर प्रकाशित हुँदै आएको छ । वर्तमान परिवेशमा यसलाई स्थायित्व प्रदान गरी स्तरीकृत गर्नुपर्ने आवश्यकता महसुस गरिएको छ । यसका लागि यहाँहरूसमक्ष विशिष्ट र आजीवन सदस्यताको प्रस्ताव गरिएको छ । विशिष्ट र आजीवन सदस्यतामार्फत प्राप्त रकमलाई अक्षय कोषका रूपमा राखी उत्पादनमूलक कार्यमा लगानी गरिने छ । लगानीबाट प्राप्त रकम शब्दाङ्कुरको स्तरवृद्धि एवम् स्थायित्व प्रदान गर्ने कार्यमा खर्च गरिने छ । यसका लागि यस मासिकको नाममा प्रभु बैङ्क लिमिटेड (Prabhu Bank Limited) मा Account Name : SABDANKUR SAHITYPRADHA MASIK र Account Number : 0010003056000011 को खाता खोलिएको छ । नेपाल, भारत अथवा विदेशको कुनै पनि ठाउँबाट प्रभु बैङ्क लिमिटेडको उक्त Account Name र Account Number मा रकम जम्मा गरी यस पत्रिकाको विशिष्ट र आजीवन सदस्य बनेर योगदान गर्न सक्नुहुन्छ । विशिष्ट र आजीवन सदस्यता फारम हामीबाट इमेलमार्फत प्राप्त गर्न सक्नुहुन्छ । हुलाकमार्फत पत्रिका उपलब्ध गराइने भएकोले कृपया पत्राचार गर्ने ठेगाना प्रस्ट लेख्न र ठेगाना परिवर्तन भएमा तत्काल जुनसुकै माध्यमबाट खबर गर्नुहुन अनुरोध छ । समयमा पत्रिका प्राप्त नभएको जानकारी जुनसुकै माध्यमबाट प्राप्त भएमा पुनः पठाइने प्रतिबद्धता समेत व्यक्त गर्दछौँ । नेपाली भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतिको श्रीवृद्धिमा तपाईंले प्रदान गर्नुभएको अमूल्य योगदानका लागि हार्दिक धन्यवाद ।

सदस्यता शुल्क

देश/संस्था	विशिष्ट	आजीवन
नेपाल (नेरु) र भारत (भारु)	१०,०००।-	५,०००।-
संस्थागत र अन्य मुलुक नेरु	२०,०००।-	१०,०००।-

शब्दाङ्कुरलाई रकम भुक्तानी गर्न QR कोड स्क्यान गर्नुहोस् ।